

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн, Дизайн середовища, Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Соціально-гуманітарних дисциплін	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	нормативна
Спеціальність	022 Дизайн 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	7, 8

ПРАВознавство

Семестр 7 (осінь 2021)

для студентів та студенток факультету образотворче мистецтво
03 вересня — 10 грудня

Семестр 8 (весна 2021)

для студентів та студенток факультету дизайн та дизайн середовища
31 січня — 09 квітня

Викладач Надобко Сергій Володимирович, доцент, PhD (канд. юрид. наук)
Е-mail nadobko_s@ukr.net

Заняття П'ятниця 14.45 – 16.20

Консультації П'ятниця 17.00–18.00
Адреса ауд. 203, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон (057) 706 02 38 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Правознавство);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*.

Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Потреба сьогодення полягає у трансформації змісту освіти, зокрема правової, акцентування уваги на практичних результатах навчання та засвоєння не лише певного обсягу інформації, але й розвиток здібностей успішно реалізовувати на практиці здобуті знання. Сучасна правова освіта, зважаючи на соціальне замовлення, стратегічним завданням визначає формування компетентної в правових відносинах особистості, озброєної знаннями, досвідом і системою ціннісних орієнтацій для ефективного функціонування в соціумі. Вивчення дисципліни спрямоване на формування та поглиблення уяви студентів та студенток про принципи взаємодії людини та держави, людини та суспільства та набуття практичних навичок, застосування отриманих знань у реальному житті, відтак, результатом оволодіння базовими знаннями повинно стати формування правосвідомості та навичок правомірної поведінки.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Демонстрація матеріалу за допомогою лабораторних приладів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з дисципліни та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою вивчення дисципліни «Правознавство» є формування у майбутніх фахівців розуміння основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти та вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі для забезпечення застосування теоретичних знань і практичних навичок щодо нормативно-правового забезпечення своєї професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- навчання самостійно аналізувати норми права та ситуації, в яких виникають правовідносини у процесі професійної діяльності;
- виявляти проблеми та тенденції розвитку права та державно-суспільного життя в Україні;
- опанування теоретико-прикладних знань необхідних для дослідження, аналізу, систематизації та узагальнення здобутих знань щодо законодавства України;
- сприяти формуванню фундаментальних цінностей, таких як права та свободи людини і громадянина, демократія, активна громадянська позиція й інші, що складають основу демократичної правової держави і громадянського суспільства в Україні;
- підготувати студентів до сприйняття матеріалу правознавчих курсів; сформувати навички роботи з основними юридичними документами, а також формування навичок до вирішення правових спірних питань, що можуть виникати у сфері професійної діяльності.

Дисципліна «Правознавство» забезпечує низку **загальних (ЗК) та спеціальних (ФК) компетентностей**: ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії; ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ФК 6. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну)

діяльність до вимог і умов споживача. **Програмні результати навчання:** Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство – одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє розвитку у студентів вмінь та навичок, а також теоретико-прикладних знань пов'язаних із формуванням навичок та досвіду, задля створення можливості оцінювати юридичні факти та вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі для забезпечення застосування теоретичних знань і практичних навичок щодо нормативно-правового забезпечення своєї професійної діяльності.

Курс має 2 змістовні модулі, 10 тем.

МОДУЛЬ №1

Тема 1. Основи теорії держави та права

Тема 2. Основи конституційного права.

Тема 3. Основи адміністративного права.

Тема 4. Основи цивільного права.

Тема 5. Основи сімейного права.

МОДУЛЬ №2

Тема 1. Основи трудового права та правові основи соціального захисту населення.

Тема 2. Основи господарського права.

Тема 3. Основи аграрного права.

Тема 4. Основи кримінального права.

Тема 5. Основи правоохоронної діяльності.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять (лекційні та семінарські). Також велике значення в процесі навчання та закріплення знань має самостійна робота студентів, творча та індивідуальна робота. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

Під час самостійної роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на заняття. Формами самостійної роботи є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- підготовка до контрольних навчальних заходів.

Поглиблення знань студентів з навчальної дисципліни; напрацювання навичок самостійної роботи з науковою літературою, формування вмінь у викладенні теоретичних питань, а також у правильному застосуванні чинного законодавства – основна мета індивідуальної роботи.

Зміст – це поглиблене опрацювання навчальної літератури, рекомендованої наукової літератури, чинного законодавства й практики його застосування.

Форма виконання індивідуальної роботи узгоджується із викладачем, при оцінюванні індивідуальної роботи студента до уваги беруться наступні критерії:

- оригінальність викладення матеріалу;
- повнота розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження;
- висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження;
- дотримання логіки та послідовності викладу, володіння матеріалом обраної теми;
- якісне оформлення індивідуальної роботи з дотриманням вимог вищої школи, грамотність, особливості стилю викладу;
- ступінь особистого внеску студента, а також наявність власних аналітичних висновків;
- використання рекомендованої літератури, наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину.

РОЗКЛАД КУРСУ

модуль		Темі лекцій	Аудиторні години	Самостійна робота
I	1.	Основи теорії держави та права. Порівняльна характеристика понять «країна», «суспільство», «державна». Теорії походження держави і права. Поняття і види суспільних відносин. Історичні типи держави і права. Ознаки держави. Функції держави. Поняття державна влада, орган державної влади.	2	4
	2.	Основи конституційного права. Конституція України – основний Закон держави. Загальна характеристика Конституції України. Конституційна форма правління, державного устрою та політичного режиму. Державні символи та державна мова України. Поняття громадянства України. Умови прийняття до громадянства України та виходу з громадянства України. Міжнародні стандарти в галузі прав людини і громадянина. Поняття прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Гарантії та механізми захисту прав і свобод людини і громадянина.	4	4
	3.	Основи адміністративного права. Поняття, предмет і метод адміністративного права України. Система і джерела адміністративного права. Характеристика Кодексу України про	4	4

	адміністративні правопорушення. Адміністративні правовідносини. Поняття адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. Адміністративні стягнення: поняття та види. Основи адміністративного процесу. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.		
II	4. Основи цивільного права. Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України. Цивільно-правові відносини.	4	4
	5. Основи сімейного права. Сімейне право України: поняття та предмет правового регулювання. Сім'я за сімейним законодавством. Шлюб за сімейним законодавством. Припинення шлюбу. Права та обов'язки подружжя. Права й обов'язки матері, батька і дитини. Усиновлення. Опіка та піклування.	4	4
	6. Основи трудового права та правові основи соціального захисту населення. Поняття трудового права, його предмета та методу. Суб'єкти трудового права. Колективний договір. Трудовий договір	4	4
	7. Основи господарського права. Поняття господарського права, предмет правового регулювання. Суб'єкти господарювання. Утворення та державна реєстрація суб'єкта господарювання. Установчі документи. Загальний порядок ліквідації. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Об'єднання підприємств. Громадянин як суб'єкт господарювання. Некомерційне господарювання. Господарські зобов'язання. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.	2	4
	8. Основи аграрного права. Предмет аграрного права України. Поняття та особливості аграрних правовідносин, їх елементи. Поняття суб'єктів аграрного права та їх класифікація. Правове становище фермерського господарства.	2	4
	9. Основи кримінального права. Основні поняття і система кримінального права України. Характеристика Кримінального кодексу України. Поняття кримінальної відповідальності. Поняття злочину та його ознаки. Стадії злочину. Співучасть у злочині. Види співучасників. Види злочинних груп. Добровільна відмова від вчинення злочину. Кримінальне покарання. Система кримінальних покарань.	2	4
	10. Основи правоохоронної діяльності. Поняття правоохоронної діяльності та правоохоронних органів. Види правоохоронних органів. Система судоустрою України.	2	4
	Демократія як форма народовладдя. Поняття, форми та інститути демократії. Принципи та функції демократії. Демократія і самоврядування.	-	10
	Громадянське суспільство і держава. Формування концепції громадянського суспільства. Поняття, ознаки громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства. Становлення громадянського суспільства в Україні.	-	10

Форма звітності	Бали
Модуль I	0–25
Модуль II	0–25

Індивідуальна робота	0-20
Залік	0-30
Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Здійснюється шляхом складання суми балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю. Оцінювання здійснюється за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та за шкалою ECTS, де:

«А» – 90-100 балів – відмінно - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою);

«В» – 82-89 балів – дуже добре - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками);

«С» – 74-81 бали – добре - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками);

«D» – 64-73 бали – задовільно (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками);

«Е» – 60-63 – достатньо (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки);

«FX» – 35-59 балів – умовно незадовільно (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки);

«F» – 1-34 балів – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Надобко С. В. Загальна теорія держави і права. Теорія держави : навч. посібник. Харків : Юрайт, 2012. 152 с.
2. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: навч. посіб. Київ: Асоціація молодих українських політологів і політиків, 2000. 200 с.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політико-правові системи світу: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 668 с.
4. Горбач О. Н., Демшичак Р. Б. Політологія: навч. посіб. Львів, 2013. 260 с.
5. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику: підручник. Київ:

Центр учбової літератури, 2009. 840 с.

6. Дмитренко М. А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції: Київ, 2008. 342 с.
7. Дюверже М. Политические партии. /пер. с франц. Изд. 3-е. Москва: Академический проспект и Королев., Парадигма, 2005. 544 с.
8. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 594 с.
9. Кириченко В. М. Правознавство: курс лекцій. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 240 с.
10. Кириченко В. М. Правознавство: модульний курс: курс лекцій. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 328 с.
11. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 218 с.
12. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В. Збірник законів України до курсу «Правознавство»: навч. посіб. у 2-х томах. Запоріжжя: ЗНТУ, 2013. Т.1. 344 с.; Т.2. 244 с.
13. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Політикоправова система України: підручник / за загл. ред. В. М. Кириченка. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
14. Кириченко В.М., Соколенко Ю.М. Словник основних політикоправових термінів: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. 62 с.
15. Кириченко В. М., Куракін О. М. Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 264 с.
16. Кириченко В. М., Куракін О. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.
17. Кириченко Ю.В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в Page 10 of 12 контексті європейського досвіду: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 540 с.
18. Кормич Л. І., Шелей Д. Є. Громадські об'єднання та політичні партії України. Київ: АВРІО, 2004. 262 с.
19. Кутуєв П. В. Ключові проблеми політичної соціології: підручник. Київ: Центр Вільної преси, 2001. 236 с.
20. Погорілий Д. Є. Політологія: кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 432 с.
21. Політико-правова система України: курс лекцій: навч. посіб. /за загл. ред. В.М. Кириченка. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 204 с.
22. Політико-правові інститути сучасності: структура, функції, ефективність / за заг. ред. М. І. Панова, Л. М. Герасіної. Київ: Ін Юре, 2005. 320 с.
23. Політична система і громадянське суспільство: європейські та українські реалії: /за заг. ред. А. І. Кудряченка. Київ, 2007. 314 с.
24. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку: навч. посіб. /за ред. Ф.М. Рудича. Київ: Парламентське вид-во, 2002. 327 с.
25. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу: /за заг. ред. В. С. Бакірова, М. І. Сазонова. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 576 с.
26. Рудич Ф. М., Балабан Р. В., Ганжуров Ю. С. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: навч. посіб. Київ: Либідь, 2008. 440 с.
27. Шляхтун П. П. Конституційне право України: підручник. Київ: «Освіта України», КНТ, 2008. 592 с.
28. Шляхтун П. П. Новітня політологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 592 с.
29. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Юридична думка, 2010.
30. Берченко Г. В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти:

монографія. Харків: Юрайт, 2014. 208 с.

31. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. Г. Шемшученка. Київ: ТОВ "Вид-во "Юридична думка", 2007. 992 с.
32. Кириченко С. О. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави. Київ: Логос. 1999. 84 с.
33. Некряч А. І. Місцеве самоврядування в Україні: етапи становлення та перспективи: монографія. Київ: Генеза, 2002. 369 с.
34. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2 т. /за ред. О. В. Скрипнюка. Київ: Логос, 2010. Т.1. 628 с. Т. 2. 692 с.
35. Політологічний енциклопедичний словник /за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
36. Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: навч. посіб. Київ: "Видавничий дім "Професіонал", 2008. 416 с.
37. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с.
38. Скрипнюк О. В. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку громадянського суспільства і правової держави в Україні. Київ, 1995.
39. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира /под. общ. ред. В. С. Бакирова, Н. И. Сазонова. Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2005. 592 с.
40. Тимченко С. М. Громадянське суспільство і правова держава в Україні. Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 2002. 193 с.
41. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 536 с. 41. Шведа Ю. Партії та партійна система України: навч. посіб. Львів: ЦПД, 2001. 131 с.